

2 प्रधानमंत्री-आवास-योजना-
ग्रामीणस्य अन्तर्गतं राज्ये
आपदापीडितेभ्यः ८५४७
नवीनगृहाणि

3 तमिलनाडुराज्ये
बसदुर्घटनायाम् एकादशजनाः
मृताः चतुर्पञ्चाशत् जनाः च
घातिताः

4 संस्कृतपत्रकारिता माध्यामेषु
भाषाप्रयोगस्य विमर्शः

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी उक्तवान् यत् अद्यतनीयाः घटनाक्रमाः भारतस्य नूतनं चिन्तनं, नवीनतां, युवाशक्तिं च प्रतिबिम्बयन्ति

लक्ष्मणमितस्य धान्यस्य उत्पादनेन सह ऐतिहासिकं कीर्तिमानं समुपस्थापितम्। यत् कृषिक्षेत्रे महती उपलब्धिः अस्ति। श्री मोदी उक्तवान् यत् भारतेन शस्योत्पादने विगत दश वर्षेषु दशकोटितनमितस्य वृद्धिः कृतास्ति। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् भारतस्य राष्ट्रमण्डलक्रीडानां नेतृत्वं भारताय गौरवास्पदं वर्तते। सः अवदत् यत् एते देशस्य देशवासिनां च उपलब्धयः सन्ति। श्रीमोदी अवदत् यत् नवम्बर मासस्य षड्विंशे दिनाङ्के संविधानदिवसमाधृत्य संसदः केन्द्रीय कक्षे विशेषकार्यक्रमस्य आयोजनं कृतम्। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् वन्दे मातरम् राष्ट्रीय गीतस्य पञ्चाशदधिकैक-शततमवर्षपूर्व्यावसरे अंशेषु देशे कार्यक्रमः आरम्भः। सः अवदत् यत् अस्य मासस्य पञ्चविंशे दिनाङ्के अयोध्या नगर्याः राम-मन्दिरे धर्मध्वजारोहणं जातम्। तथा च तस्मिन् एव दिने कुरुक्षेत्रनगरस्य ज्योतिषर-नगरे पाञ्चजन्य स्मारकस्य अपि उद्घाटनं कृतम्। श्री मोदी उक्तवान् यत् अयं मासः भारताय क्रीडा दृष्ट्या अतीव सफलः अभवत्। भारतीयमहिला क्रिकेट दलेन आईसीसी महिला विश्वकप इति स्पर्धा विजिता। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् भारते

शैत्यकाले पर्यटनस्य महती संभावनाः विद्यन्ते। सः अवदत् यत् शैत्यकालिकं पर्यटनं उत्तराखण्डे जनान् आकर्षयति। औली, मुनस्यारी चोप्ता, दियारा चेत्यादिनी स्थानानि लोकप्रियाः भवन्ति। श्री मोदी वोकल फॉर लोकल इति मंत्रमालस्य जनेभ्यः समाह्वानं विहितवान्। असौ अवदत् यत् सः कतिपयदिनानि पूर्वं जी विंशतिः शिखरसम्मेलनावधौ वोकल फॉर लोकल इति मंत्रस्य आचरणाय जनेभ्यः समाह्वानं कृतवान् आसीत्। आगामिमासस्य द्वितीये दिनांके काशी-नगर्याः नमो-घाट क्षेत्रे आरभमाणस्य चतुर्थ-काशी-तमिल-सङ्गमम्-इत्यस्य उल्लेखं कुर्वन् श्री मोदी उक्तवान् यत् अस्य वर्षस्य आयोजनस्य विषयः अतीव रोचकः अस्ति। तमिल सीखें तमिल-कराकलम् इति। प्राकृतिककृषिविषये आयोजिते सम्मेलने भागं ग्रहीतुं कोयम्बटूर नगरस्य यात्रायाः विषये वदन् श्री मोदी अवदत् यत् दक्षिण-भारते प्राकृतिक-कृषिमालक्ष्य प्रयासैः अतीव प्रभावितः जातः। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् भारतं मधुनिर्माणं नूतनं कीर्तिमानं स्थापति। सः अवदत् यत् देशे मधुनिर्माणं गत एकादश वर्षेषु प्रायः द्विगुणं जातम्।

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी उक्तवान् यत् अद्यतनीयाः घटनाक्रमाः भारतस्य नूतनं चिन्तनं, नवीनतां, युवाशक्तिं च प्रतिबिम्बयन्ति। आकाशवाण्याः मन की बात इति कार्यक्रमे श्री मोदी उक्तवान् यत् हैदराबादे विश्वस्य बृहत्तमस्य लीपु इञ्जन एमआरओ समवायस्य उद्घाटनं वा भारतीयनौसेनायाः मध्ये आईएनएस माहे इत्यस्य सम्मेलनं वा देशे स्काईरुट इत्यस्य इन्फिनिटी परिसरस्य उद्घाटनं वा, एतानि सर्वाणि प्रमाणानि सन्ति। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् भारतेन पञ्चत्रिंशत्कोट्यधिकसप्त-

निर्वाचनावयोगेन द्वादश राज्येषु, केन्द्र शासित प्रदेशेषु च मतदातृ सूच्यानां विशेषगहनपुनरीक्षणस्य कार्यक्रमे पुनः संशोधनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता। निर्वाचनावयोगेन द्वादश राज्येषु, केन्द्रशासितप्रदेशेषु च मतदातृ सूचीनां विशेषगहन पुनरीक्षण - एस आई आर इत्यस्य कार्यक्रमे संशोधनं विहितम्। आयोजनेनानेन एस आई आर इत्यस्य समय सीमा दिसंबर-मासस्य एकादश दिनाङ्क यावत् वर्धिता। मतदातृणां सूची दिसंबर-मासस्य षोडश दिनांकं यावत् प्रकाशिता भविता।

संसदः शीतकालीनसत्रात् पूर्वम् सर्वकारेण संसदभवने सर्वदलीयसभा समायोजिता

हिमसंस्कृतवार्ता। संसदः शीतकालीनसत्रात् पूर्वम् सर्वकारेण संसदभवने सर्वदलीयसभा समायोजिता। केन्द्रीयरक्षामन्त्री राजनाथ सिंह वर्यः सभायाः अध्यक्षत्वेन आसीत्। राज्यसभायाः सभाध्यक्षः जे.पी. नड्डाः, केन्द्रीयसंसदीयकार्यमन्त्री किरेन रिज्जिजुः,

संसदीयकार्यराज्यमन्त्री अर्जुनराममेघवालः, डा. एल्. मुरुगन् च अस्यां सभायां उपस्थिताः आसन्। काङ्ग्रेस-नेता गौरव गोगोलः, डी. एम्. के. नेता तिरुचि शिवा, टी. एम्. सी. नेता डेरक ओ ब्रियान्, समाजवादीदलस्य नेता रामगोपाल यादवः, जे. डी. यू नेता सञ्जय झाः, टी. डी. पी. नेता लावु श्रीकृष्ण देवरायलुः, शिवसेना दलस्य नेता नरेश म्हस्के इत्यादयः सभायां उपस्थिताः आसन्। सभायाः अनन्तरं संसदीयकार्यमन्त्री किरेन रिज्जिजुः अब्रवीत् यत् सभेयं सकारात्मकरूपेण अभवत् इति। सः अवदत् यत्, सर्वकारेण सर्वेषां राजनैतिकदलानां नेतृभ्यः शीतकालसत्रावधौ उभयो सदनयोः सुलभ-कार्याचरणाय सौकर्यं प्रार्थितम् अस्ति। अवधेयास्पदं वर्तते यत् शीतकालीन सत्रं श्वः आरभ्य दिसंबर-मासस्य नवदश दिनाङ्कपर्यन्तं प्रचलति।

सुभाषितम्
परस्परस्य मर्माणि,
ये भाषन्ते नराधमाः।
ते एव विलयं यान्ति,
वल्मीकोदरसर्पवत्।।
-चाणक्य नीतिः।।

भावार्थः- जो अधम मनुष्य दूसरे के गुप्त रहस्यों को अन्यो के समक्ष प्रकट करते हैं, वे दीमक के स्थान में जाने वाले सर्प की भांति नष्ट हो जाते हैं।

हिमसंस्कृतवार्ता:
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹
One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे
कस्या कोटला जिला कांगडा हि.प्र.
पत्रव्यवाहसङ्केतः-१७७११११
सङ्केतः-प्रबन्धिदेशिका-शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

दिल्ली आरक्षिबलेन राष्ट्रिय- हेराल्ड्-प्रकरणमालक्ष्य सोनिया-गान्धी-राहुल गान्धी उभयोः अन्येषां नेतृणां च विरुद्धं प्रथमा परिदेवना पुनः पञ्जीकृता

हिमसंस्कृतवार्ता। दिल्ली आरक्षिबलेन राष्ट्रिय-हेराल्ड्-प्रकरणमालक्ष्य सोनिया-गान्धी-राहुल गान्धी उभयोः अन्येषां नेतृणां च विरुद्धं प्रथमा परिदेवना पुनः पञ्जीकृता। प्रवर्तन निदेशालयस्य परिवादस्य अनन्तरम्, नेशनल हेराल्ड्-वृत्तपत्रस्य प्रकाशकेन एसोसिएटिड्-जर्नल्स्-लिमिटेड् (ए. जे. एल्.) इत्यस्य सम्पत्त्याः अधिग्रहणेन सम्बद्धं आपराधिक षड्यन्त्रं, कपटम्, आपराधिक विश्वासघातं च तेषां विरुद्धं आरोपितम्।

प्रधानमंत्री-आवास-योजना-ग्रामीणस्य अन्तर्गतं राज्ये आपदापीडितेभ्यः ८५४७ नवीनगृहाणि

हिमसंस्कृतवार्ता: - **कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।** हिमाचलप्रदेशे सद्यःकाले वर्षाकारणेन जलप्लावनेन, भूस्खलनेन, मेघविस्फोटेन च प्रभावितानां परिवाराणां कृते आश्रयं दातुं केन्द्रसर्वकारेण प्रमुखः निर्णयः कृतः। ग्रामीणविकासमन्त्रालयेन हिमाचलप्रदेशे प्राकृतिकविपद्भिः प्रभावितपरिवारेभ्यः प्रधानमन्त्री- आवासयोजना-ग्रामीणस्य अन्तर्गतं ८,५४७ अतिरिक्तगृहनिर्माणस्य अनुमोदनं कृतम् अस्ति। एतद् अनुमोदनं राज्यसर्वकारस्य प्रस्तावेन २०२५-२६ वर्षस्य विशेषपरियोजनारूपेण प्रदत्तम्। पूर्वं सेप्टेम्बरमासे भारतसर्वकारेण राज्ये प्रधानमन्त्री-आवासयोजना-ग्रामीणस्य अन्तर्गतं १६३३ नवीनगृहनिर्माणस्य अनुमोदनं कृतम्। अधुना पीएम आवासयोजना-ग्रामीणस्य अन्तर्गतं हिमाचलप्रदेशे कुलम् १०,१८० गृहाणि निर्माणार्थं अनुमोदितानि सन्ति।

आवासप्लस-इति अनुप्रयोगे नामनिक्षेपणं कुर्वन्तु

आवासप्लस- २०२४ मोबाईल-अनुप्रयोगमार्गेण प्रभावितपरिवारानाम् नाम प्रविष्टं भविष्यति, येन ते स्थायी प्रतीक्षासूची न समाविष्टाः अपि लाभं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। केन्द्रेण प्रधानमंत्री-आवासयोजना-ग्रामीणस्य मार्गदर्शिकानुसारं लाभार्थीनां परिचयं कृत्वा आवास प्लस २०२४ एपमार्गेण तेषां विवरणं निक्षेपणं कर्तुं राज्याय

निर्देशः दत्तः।

एकमासस्य अन्तः सम्पूर्णं कार्यं कुर्वन्तु

ग्रामीणविकासमन्त्रालयेन राज्यसर्वकाराय निर्देशः दत्तः यत् सः सुनिश्चितं करोतु यत् पीएमएय-जी इत्यस्य मार्गदर्शिकानुसारं विशिष्टपरियोजनायाः लाभार्थीनां परिचयः भवति तथा च पात्रलाभार्थीनां विवरणानां परिचयं निक्षेपणं च आवासप्लस २०२४ मोबाईल एप मार्गेण सम्पन्नं भवति। आवास प्लस २०२४ मोबाईल एप मार्गेण पात्रपरिवारेषु प्रवेशं कर्तुं तथा च प्रारम्भिकसमायन्तरे अर्थात् लक्ष्यविनियोगस्य तिथ्याः एकमासस्य अन्तः PMAY-G इत्यस्य अन्तर्गतगृहाणां अनुमोदनं कर्तुं आवश्यकताः कार्यविधिः करणीयाः।

एकमासस्य अन्तः सर्वाः प्रविष्टयः सम्पूर्णाः कुर्वन्तु

प्रधानमन्त्री आवासयोजना-ग्रामीणस्य वित्तीय-तकनीकी-प्रक्रियानुसारं निर्माणकार्यं क्रियते, तथा च सर्वाणि अद्यतन-पत्राणि पोर्टल-मध्ये प्रविष्टानि भविष्यन्ति। लक्ष्यविनियोगस्य तिथ्याः एकमासस्य अन्तः सर्वाः प्रविष्टयः पूर्णं कर्तुं केन्द्रेण राज्याय निर्देशः दत्तः। केन्द्रीयग्रामीणविकासमन्त्रालयस्य आदेशानुसारं २०२५-२६ वित्तवर्षे एतद् अनुमोदनं प्रदत्तम् अस्ति। आवास प्लस २०२४ मोबाईल एप मार्गेण प्रभावितपरिवारानाम् नाम प्रविष्टं भविष्यति।

आवासप्लस-2024 पटलं उद्घाटयितुम् अनुमोदनम्

ग्रामीणविकासमन्त्रालयस्य सक्षमप्राधिकारिणा वित्तीयवर्षे २०२५-२६ मध्ये पीएमएय-जी इत्यस्य विशेषपरियोजनायाः अन्तर्गतं हिमाचलप्रदेशे प्राकृतिकविपद्भिः प्रभावितानां परिवारानाम् पुनर्वासार्थं १०,१८० गृहाणां अतिरिक्तलक्ष्यस्य आवंटनस्य प्रस्तावस्य अनुमोदनं कृतम् अस्ति। राज्यं पात्रप्रभावितपरिवारानाम् विवरणं प्राप्तुं शक्नोति इति कृते आवास प्लस २०२४ पटलं उद्घाटयितुं अनुमोदनं प्रदत्तम् अस्ति।

विश्वबैङ्क-वित्तपोषितं धनं कम्पनी किमर्थं न प्राप्तवती? धनं कुत्र गतम्? - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - **शिमला।** विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् विश्वबैङ्केन वित्तपोषितेन शिमला पेयजलस्य, सीवरेजस्य च परियोजनायाः सम्बद्धाः वित्तीय-अनियमिताः अतीव चिन्ताजनकाः सन्ति। यदा विश्वबैङ्केन धनं सर्वकाराय प्रेषितं तदा तत् कुत्र गतम्? विश्वबैङ्कवित्तपोषितं परियोजनानिधिं कार्यान्वयनसंस्थाः किमर्थं न प्राप्नुवन्ति? २५० कोटिरूप्यकाधिकं सर्वकाराद् अन्तर्धानं कस्य उत्तरदायित्वम्? विश्वबैङ्कवित्तपोषितं धनं कुत्र गतम्? एषः महत्त्वपूर्णः प्रश्नः अस्ति। अस्य सर्वकारस्य मनोवृत्तिः पूर्वसर्वकारस्य परियोजनायां प्रभावं जनयति।

शिमलानगरस्य २४ होराणां जलापूर्तिः परियोजनां किमर्थं सर्वकारः स्थगयितुम् इच्छति? हिमाचलप्रदेशस्य राजधानी शिमलानगरं २४ होराणां जलापूर्तिं प्रदातुं विकसिता सतलुज पेयजलपरियोजना सर्वकारस्य धनस्य अभावात् बजटसंकटस्य सम्मुखीकरणं करोति। अस्याः परियोजनायाः कृते विश्वबैङ्केन ५८७ कोटिरूप्यकाणि मुक्तानि, परन्तु कम्पन्याः कृते केवलं २५० कोटिरूप्यकाणि एव प्राप्तानि। विश्वबैङ्कस्य बजटस्य अभावेऽपि कम्पनी वित्तीयसंकटस्य सम्मुखीकरणं करोति चेदपि अवशिष्टा धनराशिः कुत्र अटति इति उत्तरं दातुं कोऽपि न इच्छति। एतेन परियोजनायाः प्रत्यक्षः प्रभावः भविष्यति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् शिमलानगरे २४ होराणां जलापूर्तिं प्रदातुं प्रत्येकं गृहं मलनिकासीनलिकाभिः सह सम्बद्धं कर्तुं विश्वबैङ्कवित्तपोषितस्य १८२५ कोटिरूप्यकाणां परियोजनायाः अन्तर्गतं कार्यं प्रचलति। पूर्वसर्वकारकाले एषा परियोजना अनुमोदिता आसीत्। प्रथमचरणस्य सतलुजनद्याः शिमलानगरं जलं आनेतुं प्रायः ३७० कोटिरूप्यकाणां उपयोगः करणीयः आसीत्, द्वितीयचरणस्य च १७० कोटिरूप्यकाणां उपयोगः नूतनानां रेखानां स्थापनार्थं, भण्डारनिर्माणार्थं च करणीयम् आसीत्, येन नगरे २४ होराणां जलापूर्तिः भवति स्म, मलनिकासीजालस्य कृते प्रायः २२९ कोटिरूप्यकाणि व्ययितव्यानि आसन्। परन्तु राज्यसर्वकारः विश्वबैङ्कस्य निधिषु उपविष्टः अस्ति, येन सम्पूर्णपरियोजनायाः प्रतिकूलप्रभावः भवति।

हिमाचलप्रदेशस्य नवनियुक्तः काङ्ग्रेस-अध्यक्षः विनयकुमारः अवदत् यत्, "सर्वकारः कार्यकर्तृणां ध्यानं स्थापयेत्, अहं संघर्षं करिष्यामि" इति

हिमसंस्कृतवार्ता:- **शिमला।** नवनियुक्तः हिमाचलप्रदेशकाङ्ग्रेससमितेः अध्यक्षः विनयकुमारः उक्तवान् यत् सर्वकारेण दलकार्यकर्तृणां पालनं कर्तव्यम्, संस्थायाः प्रमुखत्वेन सः भाजपायाः विरुद्धं युद्धं करिष्यति। विनयकुमारः घोषितवान् यत् २०२७ तमस्य वर्षस्य विधानसभानिर्वाचनं दृष्ट्वा राज्यं, जिला, खण्ड, बूथस्तरेषु च कार्यकारिणीसमित्याः सङ्घटनं भविष्यति। दलस्य अध्यक्षः प्रदेशस्य प्रथमः मुख्यमन्त्री वाई.एस. परमारः इत्यस्य पञ्चाशत् वर्षाणाम् अनन्तरं सिरमौरः महत्त्वपूर्णं स्थानं प्राप्तवान्। आह्वानानि बहूनि सन्ति, परन्तु अहं दलस्य कृते सर्वं दास्यामि। काङ्ग्रेसपक्षस्य स्वरूपेण अहं सम्पूर्णराज्यस्य भ्रमणं करिष्यामि, सङ्घटनं सुदृढं करिष्यामि, २०२७ तमे वर्षे सर्वकारस्य पुनरावृत्तिः सुनिश्चितं करिष्यामि।राज्यपक्षस्य अध्यक्षत्वेन घोषितस्य अष्टदिनानन्तरं राजीवभवने शपथग्रहणसमारोहे विनयकुमारः अवदत् यत्, "शीर्षनेतृत्वेन मां अध्यक्षत्वेन नियुक्तः यतोहि अहं सर्वेभ्यः प्रेम करोमि। दलस्य वरिष्ठनेतारः मम पित्रा सह कार्यं कृतवन्तः, अतः, ते मां स्वसन्ततित्वं व्यवहारं कुर्वन्ति। मम एकमात्रं उद्देश्यं सामान्यकार्यकर्तृः स्वरः भवितुम् अस्ति। अहं सर्वकारस्य

संस्थायाः च मध्ये दृढः श्रृंखला भवितुम् प्रयत्नशीलः भविष्यामि। तयोः मध्ये समन्वयः भविष्यति, सर्वेषां कार्यं सिद्धं भविष्यति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः सम्बोधयन् विनयकुमारः पार्टीकार्यकर्तृभ्यः आग्रहं कृतवान् यत् ते सर्वकारे समुचितं प्रतिनिधित्वं सुनिश्चितं कुर्वन्तु। सः अवदत् यत् द्वि-त्रिमासाभ्यन्तरे राज्यस्य कार्यकारिणी, जिला, खण्ड, बूथ स्तरीयकार्यकारिभिः सह निर्मितं भविष्यति यत् राज्यस्य प्रत्येकं नागरिकं प्रति सर्वकारस्य कार्यं प्रसारयिष्यति। दलस्य प्रथमं ११ दिसम्बर दिनाङ्के सभायाः सज्जता आवश्यकी अस्ति। सः सभायाः सफलतां सुनिश्चित्य मध्यसत्रे कार्यालयं स्वीकृतवान्। सः ५० तः १०० महिलानां युनां च पृथक् दलं निर्मास्यति, ये प्रत्येकस्य आयोजनस्य सफलतां सुनिश्चित्य प्रमुखा भूमिकां निर्वहन्ति। विनयकुमारः मल्लिकार्जुनखरदगे राहुलगान्धी, सोनिया गान्धी, मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः, उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री इत्येतेभ्यः च धन्यवादं दत्तवान् यत् तेभ्यः दलस्य अध्यक्षस्य दायित्वं तस्मै न्यस्तं कृत्वा तेषां कारणात् एतत् दायित्वं तस्मै दत्तं, सः निष्ठया सम्पादयिष्यति इति।

अम्बपुलिसस्थानकं राज्ये प्रथमस्थानं - गृहमन्त्रालयस्य राष्ट्रियसर्वेक्षणप्रतिवेदने स्थानं प्राप्तम्

हिमसंस्कृतवार्ता:

- ऊना।

केन्द्रीयगृहमन्त्रालयेन प्रकाशितस्य उत्तमपुलिसस्थानकानां सूच्यां ऊनामण्डलस्य अम्बपुलिसस्थानकं राज्ये प्रथमस्थानं प्राप्तम्। विगतवर्षे अम्बपुलिसस्थानकदलस्य उत्तमकार्यनीतिः, शीघ्रपुलिसप्रक्रियाः, कानूनव्यवस्थां निर्वाहयितुम् प्रयत्नाः, लोकसेवां प्रति प्रतिबद्धता च अस्य राष्ट्रियमान्यतां प्राप्तवती। गृहमन्त्रालयेन अम्बपुलिसस्थानकं राज्ये सर्वोत्तमम् इति मान्यतां दत्त्वा अम्बमुख्यालयस्य पुलिसप्रशासनस्य स्थानीयनिवासिनः च गौरवं जनयति। अम्बपुलिसस्थानके नियुक्ताः पुलिसकर्मचारिणः अपराधनिवारणे, अन्वेषणे, समाधाने, अपराधपरिचये, सामुदायिकपुलिसीकरणे, विधिव्यवस्थायां च उत्कृष्टतां प्राप्तवन्तः। समये प्रकरणानाम् निराकरणं कृत्वा जनानां न्यायस्य सुनिश्चित्यै तेषां महत्त्वपूर्णा भूमिका अस्ति। तेषां कृते क्षेत्रे यातायातप्रबन्धनं जनसुरक्षा च सुदृढं

कृतम् अस्ति। अम्बपुलिसः यातायातनियमस्य उल्लङ्घकानां विरुद्धं कठोरं पक्षं स्वीकृतवान् अस्ति तथा च विगतवर्षे कुलम् २३,५७८ चालान इति निर्गतवान्, येषु हेल्मेट विना वाहनचालनस्य कृते १२,३८४, अतिवेगस्य कृते ३,३४८, मद्यपानेन वाहनचालनस्य कृते १०९ चालान निर्गताः सन्ति अपि च, स्थानके प्राप्ताः अन्याः उपालम्भः समये एव निराकृताः सन्ति। अनेकप्रसङ्गेषु व्यक्तिभ्यः परामर्शः प्रदत्तः अस्ति तथा च सौहार्दपूर्णानि निस्तारणानि प्राप्तानि, येन बहवः परिवाराः विच्छेदात् उद्धारिताः। इदानीं अम्ब पुलिसस्थानकप्रभारी रूपसिंहः अम्बपुलिसस्थानके नियुक्ताः सर्वे पुलिसकर्मचारिणः विधिव्यवस्थां निर्वाहयितुम् स्वभूमिकां प्रभावीरूपेण निर्वहन्ति इति उक्तवान्।

सर्वश्रेष्ठमहिलापुलिस स्थानकस्य पुरस्कारः

२०२५ तमे वर्षे हिमाचलदिने ऊना इति महिलापुलिसस्थानकं राज्यस्य सर्वोत्तममहिलापुलिसस्थानकेन पुरस्कृतम्। अधुना अम्बपुलिसस्थानकं राज्ये प्रथमस्थानं प्राप्तम् अस्ति। पुलिसाधीक्षकः ऊना अमितयादवः अम्बपुलिसस्थानकस्य सर्वेषाम् अधिकारिणां कर्मचारिणां च अस्याः उपलब्धेः कृते अभिनन्दनं कृतवान्, तस्य कारणं परिश्रमं, अनुशासनं, उत्तमं सामूहिककार्यं च इति उक्तम्।

॥ श्रीमद्भगवद्गीता ॥

अद्य गीताजयन्त्युत्सव अस्ति। मार्गशीर्ष शुद्ध एकादशी गीताया जन्मदिन इति मन्यते। भगवद्गीतायाः अर्थः अस्ति भगवता गीतम् इति।

“सर्वोपनिषदो गावो दोग्धा गोपालन्दनः।

पाथो वत्स सुधी भोक्ता दुग्धं गीतामृतं महत्॥”

गीता महाभारतस्य भीष्मपर्वे ग्रन्थितम् अस्ति। अद्वैतज्ञानरूपी अमृतस्य वृष्टिः कुर्वति गीता संसारसागरं तिरस्कृत्य तथा च अष्टादशअध्यायाः युक्ता सन्ति। अष्टादशअध्यायेषु लघुग्रन्थे भारतस्य धार्मिकः, सांस्कृतिकः, सामाजिकः इतिहासस्य सारं अन्तर्भूतं चास्ति।

“यदि महाभारतं पङ्कजं मन्यते तर्हि गीता तस्य पुष्परेणुः अस्ति, इति ज्ञानेश्वरमाऊली कथितवान्। भारतीयसंस्कृत्याः प्रातिनिधिकग्रन्थं विद्वद्भिः गीता एव कथयति।

आचार्य विनोबा भावे लिखितवान्- “जीवनस्य विकासाय आवश्यकं प्रत्येकविचारं वयं गीतायां द्रष्टुं शक्नुमः। गीता धर्मज्ञानस्य कोश इव अस्ति। डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन गीताविषयकं कथयति यद् “भगवद्गीता केवलं तात्त्विकप्रबन्धं नास्ति तु सा एका धार्मिकग्रन्थं वर्तते। तत्र सत्यस्य सम्यकदर्शनं दृश्यते। मानवधर्मस्य त्रिकालाबाधित स्वरूपोऽपि तत्रैव ज्ञातुं शक्नुमः। इयं गीता सर्वासामपि उपनिषदां सारभागं वर्तते। गीतायाः भारतीयदर्शनग्रन्थेषु मूर्धन्यं स्थानं विद्यते। भगवद्गीतायां सर्वासामुपनिषदां सारभूतं तत्त्वं सङ्कलितम्। भगवतो विरारूपम् अत्रैव उद्घाटयति। श्रीमद्भगवद्गीतायां बहवः कल्याणकराः मोहज्ञानविनाशकाः सत्स्वरूपाः उपदेशाः भगवता प्रतिपादिताः। भगवता श्रीकृष्णेन अर्जुनव्याजेन सर्वेषां मानवानां कृते उपदिष्टं यद् अभ्यासेन वैराग्येण च मनः एकाग्रं भवति। भिन्ना भिन्ना दार्शनिकैः स्व स्व दर्शनस्य श्रेष्ठत्वं तथा च प्रामाण्यं सिद्धं कर्तुं गीतायाऽपरि भाष्यं तथा च टीकां लिखितम् अस्ति। गीतायां कर्म, भक्ति, ज्ञान त्रयोऽपि दृश्यते, तथा च तस्योपरिऽव निष्ठा आवश्यकी इति गीता अस्मान् बोधयति। सुसूत्र अलौकिक ग्रन्थं श्रीमद्भगवद्गीता इत्यैव निर्विवादतयाः सिद्धम् अस्ति। भारतीयानां भूषणं, गौरवं च श्रीमद्भगवद्गीता एव। वयं भगवन्तं प्रार्थयामहे।

तमिलनाडुराज्ये बसदुर्घटनायाम् एकादशजनाः मृताः चतुर्पञ्चाशत् जनाः च घातिताः

गतसयंकाले तिरुपट्टूरस्य समीपे दुर्घटनम् अभवत्। घातिताः समीपस्थेषु सर्वकारीयचिकित्सालयेषु प्रवेशिताः सन्ति। अन्वकाशप्राप्ताः वैद्याः तत्क्षणमेव चिकित्सालयं प्रत्यागन्तुं आदेशः दत्तः अस्ति। मेट्टुपल्लायमतः बसयानस्य चालकः वाहनचालनकाले निर्दोष गतः इति कथ्यते। अस्य घटनायाः अन्वेषणस्य आदेशः दत्तः अस्ति। गम्भीररूपेण घातितानां मदुरनगरस्य सर्वकारीयचिकित्सालये प्रवेशस्य व्यवस्था कृता अस्ति। राज्यसर्वकारेण मृतानां परिवारेभ्यः ₹300,000, गम्भीररूपेण आहतानाम् कृते ₹100,000, आंशिकरूपेण घातितानां कृते ₹50,000 इत्येव अनुग्रहस्य घोषणा कृता अस्ति।

तमिलनाडुराज्यस्य शिवगङ्गामण्डलस्य तिरुपट्टूरस्य समीपे बसदुर्घटनायाम् एकादशजनाः मृताः ५४ जनाः च घातिताः। अरनथङ्गीतः डिण्डिगुल्, तिरुपट्टूरतः करैकुडीपर्यन्तं गच्छन्तीनां सर्वकारीयबसानां

राच्यां भारतं विरुद्धं प्रथमा एकदिवसीया क्रिकेट क्रीडा प्रतिस्पर्धायां दक्षिण अफ्रीका दलेन पणकं विजित्य कन्दुकक्षेपणस्य निर्णयः विहिता

एकदिवसीयायां क्रिकेट-क्रीडा-प्रतिस्पर्धायां दक्षिण अफ्रीका दलेन पणकं विजित्य कन्दुकक्षेपणस्य निर्णयः विहितः। प्रथमं क्रीडयता भारतीयदलेन दक्षिण अफ्रीका दलं विरुद्धं पञ्चाशदधिक त्रिशत् धवनांकाः विनिर्मिताः।

हिमसंस्कृतवार्ता। राच्यां भारतं विरुद्धं प्रथमा-

गीताजयन्त्युत्सवस्य शुभाशयाः

डा.वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे / महाराष्ट्रम्

संस्कृतपत्रकारिता माध्यामेषु भाषाप्रयोगस्य विमर्शः

आलेखकः डॉ. युवराजः भट्टराई
समवाप्तसाहित्याकादेमीयुवपुरस्कारः
संस्कृतशिक्षकः, कविः,
लेखकः, पत्रकारश्च

गताङ्कादग्रे प्रामाणिकता एतदर्थम्
अप्यावश्यकमस्ति यद् एक-
पक्षस्य स्थापनानन्तरं द्वितीयः पक्षः
एतन्मत्वा चलति यदेषा वार्ता तदीय-
राजनीतिक-शत्रुभिः प्रकाशितम् अस्ति उत वा
वार्ताप्रबन्धनेन लिखितम् इति।
वस्तुस्थितिरियमस्ति यत् कश्चिदपि विद्वान् मनीषी
पत्रकारः एतादृशीं प्रायोजितां वार्तां नैव लिखति।
परन्तु यदा स्पष्टीकरणस्य प्रकाशनस्य प्रसङ्गः
समायाति तदा नैके पत्रकाराः कष्टम् अनुभवन्ति।
आपराधिक-वार्तानां चयनम् अतिसावधानतया
कर्तव्यम्। अपराध-वार्तालेखके अपराध-वार्ता-
सम्पादके च सामान्य-विधिनियमानां प्रक्रिया-
ज्ञानं भवतु। अपराधानां वार्ताः सर्वाधिकत्वेन
पठ्यन्ते अत एव तासु वर्तासु संयमता
विश्वसनीयता चाधिक्येन आवश्यकी भवति।
अस्मिन् प्रसङ्गे वर्ताकारैः सविशेषे ध्येयम्
अस्ति यत् केवलम् अपालापानाम् आधारे किं
मपि लेखितुं न शक्यते। कुतश्चित् श्रुतमित्याधारे
वार्ताः नैव प्रकाशयितुं शक्यन्ते।
न्यायालयस्य न्यायाधीशस्य मानहानिपराः वार्ताः
वर्तमान-नियमान् ध्यात्वा नैव लेखितव्याः नैव च
प्रकाशयितव्याः। यदि आरोपः कस्यचिद्
वक्तव्यस्य आधारे
आधारितोऽस्ति तदानीमपि न्यायालयस्य
उत्तरदायित्वं अन्ततोगत्वा संपादकस्य प्रकाशकस्य
एव भविष्यति। जनहितस्य ध्यानपूर्वकमेव वार्ताः
प्रकाशयेरन्। प्रतिशोधस्य भावनाभिः लोभेन, मोहेन
च प्रेरिताः वार्ताः नूनमेव नियन्त्रणीयाः। वार्तासु
विचारणां मिश्रणं न भवतु विचारखण्डेषु
सूचनाश्चापि अनुपात-तः आवश्यकतातोऽधिकः
नैव भवतु। अथ च वार्तापत्राणाम् उत्तमवार्तासु
अपि उत्तमभाषायाः
प्रयोगः नितान्तमावश्यकमस्ति। श्रेष्ठभाषायाः
अर्थः एतन्नास्ति यत् वार्ताहरः उत मुख्य-
सम्पादकः उपसम्पादकः संस्कृतभाषायाः
वैयाकरणो महापण्डितो वा भवतु। प्रत्युत स
शुद्ध-सरलभाषायाः उपयोगे कुशलः भवतु। तस्य
शब्दानाम् आकरः केवलं स्रोतांसि, ज्ञातव्यानि च,
उल्लेखनीयानि सन्ति। अमुना प्रोक्तं, अनेन
प्रतिपादितम् इति यावत् नैव भवतु, न च भाषया
सन्धिसमासाधिक्यसंस्कृतनिष्ठया भाव्यम्। अतः
वार्ता-लेखनात् सम्पादनात् पूर्वं वार्ताहरैः यदि
केवलम् एतद् ध्यास्यते चेत् भाषायां
गुणात्मकं परिवर्तनम् आगन्तुं शक्नोति।

तच्चैतदस्ति यत् वार्तालेखकः वार्तासम्पादकः च
सर्वादौ एतद् चिन्तयेत् यदेषा सूचना तेन स्वीये
गृहे मात्रे मातामहौ वा सूचनीया वर्तते तर्हि
कीदृशी भाषा प्रयोक्ष्यते। भाषायां सर्वाधिकः
दुष्प्रभावः सर्वकारीय-संस्थाभ्यः अन्य-संस्थाभ्यश्च
प्रस्तोष्यमाणानां विज्ञप्तीनां कारणेनापि भवति।
दुर्भाग्यवशाद् अस्माकं वार्ताहराः,
संवाददातारः तादृशानेव शब्दान् यथायथं स्वीय-
वार्तासु स्थापयन्ति। ये खलु शब्दाः
सामान्यजनेभ्यः साधारण-पाठकेभ्यः च दुर्बोधाः
भवन्ति, अतः वार्ताहरैः एतादृशाः शब्दाः वर्तासु
परिहर्तव्याः, सर्वकारीय-विज्ञप्तौ दत्तं
वाक्यविन्यासं यथायथं नैव लिखन्तु। भाषायाः
सरलता केवलं शब्देषु एव निर्भरा नैव भवति।
वाक्यानां रचनायाः अपि
समवधानमावश्यकमस्ति। यथा आङ्ग्लभाषायाः
वाक्य-विन्यासः संस्कृत-भाषायाः हिन्धाः उत
अन्यभारतीयभाषाणां प्रकृतेरनुरूपं नास्ति।
अनुवादस्य समये वाक्य-विन्यासे विशेषं
ध्यानप्रदानम् अधिकमावश्यकमस्ति। अनुवादस्य
कतिपयोदाहरणं विलोकितुं शक्यते। यथा
आङ्ग्लभाषायां कथ्यते 'judgement was
reserved'. एतस्य वास्तविकोऽर्थो वर्तते
'न्यायाधीशः पश्चात् निर्णयं श्रावयिष्यति।' परम्
भवद्भिरेतस्यार्थः वार्तापत्रेषु पठितः स्यात् यत्
'न्यायाधीशेन निर्णयः सुरक्षितः' हिन्धां च 'कैसला
सुरक्षित रखा।' यदि न्यायाधीशेन निर्णयः कृतः
एव नास्ति तर्हि निर्णयः सुरक्षितः कुत्र कथं च
स्थापयिष्यते। एवमेव बालानाम्
अपहरणापराधानां कृते आङ्ग्लभाषायां लिख्यते
'Child lifting' केचन हिन्दीपत्रकाराः अस्यार्थं
'बच्चा उठाना' एवं रूपेण अपि कुर्वन्ति। परम्
उचितं तु एवमेव अस्ति यत् वार्ताहराः
अपहरणमिति शब्दस्य उपयोगं कुर्युः। इत्थमेव
यदा आङ्ग्लभाषायाम् अभिधीयते 'with
immediate effect' अत्रापि 'तत्काल-प्रभावात्'
उत 'तत्काल प्रभाव से' इति लेखनस्य अपेक्षायां
एतत् कथनमधिकमुपयुक्तं भवति यत् "आदेशः
क्रियान्वितः" "आदेश लागू हो गया है।" एवमेव
अन्यत्रापि भूरे स्थानेषु अनावश्यक-रूपेण
वाक्यप्रयोगः वार्ताहरैः विधीयन्ते। तद्यथा
'जलौघस्थितौ परिष्कारो जायते।' अस्य स्थाने
जालौघकारणेन सञ्जातस्थितौ परिष्कारो जायते।'
इति लेखनम् उचितं भवति। अथ च कथित-
शब्दस्यापि भृशं दुरुपयोगो भवति। "कथित
वधिकः" "कथित हत्याकर्ता" इति कथनम्
उचितम् अस्ति, किन्तु "कथित-आरोपी" इति
प्रयोगस्य सामञ्जस्यं नास्ति। यतो हि आरोपे हीदं
निहितमस्ति यत् जनस्य दोषः सिद्धः नास्ति।
तस्मिन् केवलं लाञ्छनमेव आरोपितम् अस्ति।
व्याकरणदृशा वाक्यविन्यासदृशा भाषा शुद्धा
सरला च भवेत्। हिन्दीभाषायां उर्दू
आङ्ग्लादिशब्दानां प्रचुरप्रयोगाः भवन्ति, परन्तु
प्रत्येकमपि शब्दानां बहुवचनार्थ-प्रयोगाः नैव
विधेयाः। यथा 'कागजात' 'जवाहरात' स्वयमेव
बहुवचनार्थकौ स्तः। अतः कागजातो जवाहरातो
इति प्रयोगस्तु अनुचित एव। परं संस्कृते प्रपत्राणि
मणिमणिग्यानि इति रूपेण प्रयोगः सुतरां कर्तुं
शक्यते। क्रमशः...

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि
नमस्ते काव्ये।
काव्या- नमस्ते नन्दिनि।
नन्दिनी- पर्यावरण-विषये एका भीकरा वार्ता मया पठिता।
वैज्ञानिकैः कथितं यत् जलस्य घोरः अभावः शीघ्रं भविष्यति।
काव्या- सत्यम्। तैः सङ्केतितं यत् प्रायशः पञ्चसप्तति-कोटि-
मिताः जनाः आपदि सन्ति। तैः अनुसन्धानेन ज्ञातं यत् "जल-
शून्य-दिवसः" अतिसन्निकृष्टः वर्तते।
नन्दिनी- तत् तु चिन्तनीयं खलु। किन्तु तन्त्रज्ञान-क्षेत्रे एकः
नूतनः "सङ्कर-पदार्थः" रचितः।
काव्या- तेन किं साधितम्?
नन्दिनी- तेन प्रकाश-रश्मयः सृष्टुं नियन्त्रिताः। अनेन प्रकाश-
आधारित-सङ्गणनम् तीव्रं भविष्यति।
काव्या- चित्रात् तु उत्तमम्। अन्तरिक्ष-क्षेत्रेऽपि मङ्गल-ग्रहे
नूतनानि चित्राणि वीक्षितानि।
नन्दिनी- तत्र किं दृष्टम्?
काव्या- तत्र पुरा हिम-नद्यानां प्रवाहस्य प्रमाणं प्राप्तम्। तत्र
विचित्राः रेखाः गर्ताः च दृष्टाः।
नन्दिनी- सुदूरे मङ्गले हिमं शीतलं स्यात्, परन्तु अत्र अस्माकं
मुख-स्वास्थ्यस्य कृतेऽपि एका युक्तिः लब्धा।
काव्या- का सा युक्तिः?
नन्दिनी- दन्तेषु स्थिताः जीवाणवः परस्परं सम्भाषणं कुर्वन्ति।
तत् सम्भाषणं वैज्ञानिकैः "खण्डितम्"। एवं दन्त-रोगाः वारिताः।
काव्या- अहो! जीवाणवः अपि वदन्ति इति मया न श्रुतम्।
एतत् तु बहु आश्चर्यकरं जातम्।
नन्दिनी- सत्यम्। विज्ञानेन प्रतिदिनं नूतनं ज्ञानं दीयते। अस्तु,
अद्यतन-समयः समाप्तः।
काव्या- श्वः पुनः नूतन-वार्ताभिः सह मेलिष्यावः।
नन्दिनी- नमो नमः।

पति-पत्न्योः मध्ये हास परिहासम्

भार्यया सह परिहासं विचारेण विना मास्तु
पतिः- भवत्याः मस्तिष्के बुद्धिः नास्ति
पत्नी- अहं जानामि
पतिः- कथं जानाति
पत्नी- यदि मम मस्तिष्के बुद्धिः आसीत्, तर्हि पत्युः रूपे अहं
भवतः चयनं न करोमि स्म
पतिः-